

DELAVEC

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokraj. odbor GDSJ.)

Izhaja vsako soboto.

Uredništvo in uprava:

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/II.
Stane posamezna št. 50 p, mesečno 2 Din,
celoletno 24 Din. — Za člane izvod po 40 p.

Oglasi: prostor 1×55 mm 1 Din.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani,
ter opremljeni s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so
poštne proste.

Pamet sodrugi!

Vsi naši čitatelji nam bodo radi priznali, da smo se stalno trudili v našem listu priobčevati pred vsem članke z vzgojno vsebino. Strogo smo se vzdrževali vsakih osebnih napadov in sploh vsake gonje. Tudi v delovanje političnih strank se nismo vmešavali v kolikor nismo bili prizadeti.

To mislimo nam bo priznal vsak, ki kaj dá na svoje poštenje.

Seveda nismo mogli prezirati delovanja nasprotniških strokovnih organizacij v kolikor so našim konkurenčne.

Gotovo smo prav storili, če smo proletariatu pojasnjevali, da narodno socialistične organizacije delavstvu niso koristne, ker zbirajo svoje člane na **narodni program**. Kdor hoče izboljšati stanje delavstva ne sme povpraševati, katere narodnosti si, temveč naj vpraša če **imaš želodec**.

Ista je z krščansko socialnimi organizacijami. Te zbirajo svoje člane na **verski program**. Tudi to je zmota, če vprašuješ delavce katere vere so, temveč je kakor rečeno treba vprašati, če so lačni. Da smo pobijali ti dve organizaciji, je bila le naša dolžnost.

Tudi takrat kadar smo prekrizali račune liberalni samostojni »delavski« uniji smo storili le dobro delo za proletarijat.

Tudi tega nam ne more nihče, ki želi našim organizacijam uspehov zameriti, če smo povedali da delajo oni komunisti, ki ustvarjajo »nezavisne« organizaciji težke zločine na proletariatu. Tudi komunističen nauk po katerem pravijo, da je dobro, če se proletariatu slabo godi ker bo prej revolucija, smo pobijali ker je ta

nauk ravno nasproten onemu po katerem so bile naše organizacije ustanovljene. Kajti naše organizacije imajo v prvi točki svojega programa določilo, da so ustanovljene zato, da bodo **zboljšale** moralno in gmotno stanje svojih članov.

Mi smo vse te naše nasprotnike stalno kritizirali in pobijali. Ves ta boj smo pa vodili vedno dostojno, kar zahteva ugled naših organizacij.

Vključ vsemu temu so se pa še vseeno iznašli ljudje, ki z vsemi sredstvi delujejo na to da bi spodkopali obstoj našega lista.

Pri zadnji rudarski stavki, so ga nekateri komunistični kolovodje pošteno polomili. Povrh so pa ti ljudje razbili našo rudarsko organizacijo in s tem vsemu delavstvu strašno škodovali.

Po tej stavki smo mi vse to delovanje naših nasprotnikov kritizirali zlasti še figurski nastop g. Štefanoviča. Prepričani smo, da bo vsakdo uvidel, da je **dolžnost** našega lista da brani interese in agitira za ono rudarsko organizacijo, ki je priključena Strokovni komisiji, in ki je s tem naročena na naš list.

Ker smo pa to storili so pa pričele »Delavske novice« z največjo gonjo proti našemu listu in so proglasile nad njim bojkot. In ravno ta bojkot je glavni krivec, da je Osrednje društvo lesnih delavcev odpovedalo naš list in sklenilo ustanoviti svojega.

Ne trdimo, da so vsi, ki so pri tem sklepu sodelovali pod vplivom tega bojkota gotovo pa je, da jih je prav mnogo. Nekateri so na stvari čisto nedolžni, kajti

poslušajo razne hujskarije, razne laži in so se pod temi vplivi odločili za ta korak.

S tem člankom ne nameravamo spreobrniti one ki **zavestno strežejo našemu listu po življenju**, temveč se obračamo na one, ki so bili k temu koraku zapeljani, ker se niso zavedali dalekosežnih posledic, ki bi nastale, če se ta sklep uresniči.

Že samo dejstvo, da je o izdaji posebne lista sklenila odborova seja mesto kongres govori dovolj, da nekateri ljudje niso imeli čistih namenov.

Spominjamo se debate na lanskem kovinarskem kongresu, ko so hoteli kovinarji izdati svoj posebni list. To svojo zahtevo so utemeljevali s tem, da je takrat priobčeval »Delavec« same kolektivne pogodbe, ki so jih razne podružnice sklenile, da pa ni imel nič poučnega gradiva. Povrh so utemeljevali tudi to, da imajo oni skoro 4000 članov in, da se za tako število izplača izdati posebni list.

Takrat se je oglasil k besedi takratni tajnik Strokovne komisije Tokan in je v imenu te, odločno odsvetoval posebni list že zato ker bi ostale majhne stroke, posebne liste ne mogle vzdrževati. Kovinarji so se takrat disciplinirano pokoravali in so podredili lastni interes skupnosti.

Isti Tokan pa, ki je preprečil izdati kovinarjem svoj list, je pa sedaj, kot predsednik lesnih delavcev, bodisi sam sprožil ali pa podpiral predlog, naj bi lesni delavci izdali svojega.

Za ta korak pa nimajo niti deseti del tako tehtnih razlogov, ko so jih imeli kovinarji.

Da je sedaj list dobro urejevan, nam priznavajo celo nasprotniki. Povrh se pa tudi po številu članstva lesnim delavcem ne izplača izdati list, ker oni nimajo

MEREŽKOVSKI — ANTON LOBODA:

Ruska revolucija in Evropa.

(Konec.)

Če obrnemo pozornost na besede in dejanja revolucionarjev, moramo priznati, da so ti ateisti pravzaprav svetniki. Iz za dobe prvih krščanskih mučencev zares še nihče ni tako umiral, kakor umirajo ti ljudje: V smrt silijo kakor čebele na med, je rekel o njih Tertulijan.

Ruska revolucija torej ni le politična, temveč tudi verska to boste vi Evropejci le težko razumeli, zakaj pri vas je vera že davno politična.

Vi nas merite s svojim lastnim merilom. Sodite, da preživljamo normalno bolezen, kakor so jo preživeli že vsi evropski narodi in ki je naravna stopnja našega notranjega razvoja. Mislite, da bomo prišli do istega cilja, ki ste ga vi že dosegli, in mislite, da si bomo napo-

sled tudi mi nataknil parlamentarni nagobčnik, da se odpovemo najekstremnejšim socialističnim in anarhističnim naukom in se zadovoljimo s staro konstitucionalno šaro, s srednjo zlato potjo meščanskega demokratizma; tako je bilo povsodi, tako se bo torej končalo tudi pri nas.

Vaše naziranje bi bilo pravilno, ako bi ne bili mi »zrcalo Evrope«, ako bi ne bili ustvarjeni tako, da hočemo na vsak način z glavo skozi zid in da se zaženemo »z nakvišku obrnjenimi petami« kakor pravi Dostojevski. Brez dvoma bi mi nikoli ne obstali pri konstitucionalni monarhiji: enako bi nam ruska monarhija nikoli ne mogla dati konstitucije, tudi če bi hotela.

Ako bi pravoslavni car resigniral na samodržje, bi to pomenilo, da resignira tudi na pravoslavlje. Nikolaj II. je veren, on bi rajši umrl na morišču kot mučenec

in sveti revolucionar, kakor da bi se odpovedal veri in maziljenosti. Avtokracija mora pasti le skupno s pravoslavljem. Če pa padet oba, zazeva v politični in verski zavesti ljudstva tako globok prepad, da bi ga prav nobena državna oblika zahodne Evrope ne mogla pokriti: ne konstitucionalna monarhija, ne meščanska demokratska republika. Da se strmoglavita ti silni skali: avtokracija in pravoslavlje — je treba takega potresa, da bo podrl vse stare parlamente kakor hišice iz papirja. Ruska revolucija ne bo ničemer prizanesla.

In kaj potem? Potem pride pač veliki skok v negotovost, potem zletimo »z nakvišku obrnjenimi petami«. Ruska revolucija je ravnotako absolutna, kakor državna oblika, proti kateri se bori. Njen empirični, zavestni cilj je — socializem, njen mistični in nezavestni pa anarhija. Že Bakunin je prorokoval, da se ve-

4000, temveč komaj 1000 članov. »Delavca« so sedaj imeli nekaj čez 750 izvodov. Za to število članov se pa gotovo list ne izplača izdajati, ker stane list za prvih 10000 izvodov že v tiskarni posamezni izvod preko 80 para. Če računamo še pošto in upravne stroške, bo stal posamezni izvod več ko 1 dinar. Če pomislimo, da dobe sedaj pri nas 2 izvoda za ta denar, potem bomo šele videli kako nepotrebno tratenje članskega denarja bi se na ta način vršilo.

Povrh je pa tudi treba omeniti, da je danes vsako cepljenje moči največja škoda. Kakšen stik bodo pa imele organizacije med seboj, če bo imela vsaka svoj list. Kaj kovinar ali kemični delavec ali drugi ne smejo vedeti kako se godi lesnim delavcem. Če se bo kdo izgovarjal na Nemško Avstrijo da je tam tudi tako, potem je treba takoj povedati, da je tam toliko članstva in tako zaveznega, da ima res vsaka stroka svoj list, povrh pa še **Strokovna komisija svojega**, ki ima nalogo vezati vse stroke k enotnemu delu.

Kar je pa pri celi stvari najskrivnostnejše je pa to, da na plenarni seji Strokovne komisije zastopniki lesnih delavcev niso niti besedice črhili o tej nameri, in da tudi na svojo sejo, ko so o teh korakih sklepali niso povabili zastopnikov Strokovne komisije niti uredništva »Delavca«, da bi tam podal potrebna pojasnila, da bi se stvar sporazumno rešila.

Vsi ti razlogi so tehtni dovolj, da postanemo pozorni. Dolžnost naša je, da

čuvamo nad organizacijami, da jim damo oporo če jih skušajo posamezniki zapeljati v vode, ki bi jim škodovala.

Zato nujno svetujemo da se ta sklep odbora lesnih delavcev odloži za toliko časa da bo o niem razpravičala prihodnja plenarna seja **Strokovne komisije**.

Podružnice lesnih delavcev pa prosimo, da naroče takoj zopet list »Delavec« kolikor izvodov ga potrebujejo, da jim ga bomo odposlali. Za to številko smo ga ustavili, ker ga je osrednje tajništvo odpovedalo. Podružnice naj odtrgajo denar od prispevkov, katerega bodo plačale mesečno za »Delavca«.

Še boljše pa je, da tam, kjer imajo majhne prispevke, da zbirajo denar za »Delavca« (izvod po 60 par) posebej.

Podružnice naj se ne boje da bi bil to čin nediscipline. Podružnice imajo dolžnost sicer ravnati se po navodilih centralne a centrala se mora pa ravnati po navodilih Strokovne komisije. Če centrala odpove disciplino komisiji, so v istem trenutku tudi podružnice odvezane od svoje dolžnosti.

Upamo pa, da bodo tudi oni sodrugi pri centrali spoznali, kaj je njihova dolžnost in bodo skušali izvesti stvar v sporazumu s komisijo.

Zapomni! Naj si to, da je razbifati organizacije lahko delo, postavljati jih je pa težko.

Pamet je boljša kot žamet!

Naše konsumne zadruge.

Oster političen in strokoven boj, ki se zadnje čase vrši je od proletariata zahteval toliko pozornosti, da ni mogel svojim gospodarskim organizacijam posvetiti one pozornosti ki jo po svoji važnosti zasluži.

Vkljub vsemu pa slišimo med delavstvom marsikatero kritiko, ki gre na račun naših konsumov. Zato se nam zdi potrebno posvetiti tudi tej organizaciji, ki je za proletariat ravno tako važna kot so strokovne potrebno pozornost.

Pred vsem hočemo pojasniti kaj mi pričakujemo od zadružnega gibanja.

Pred vsem ima zadružništvo nalogo pokazati z **dejanji**, da ni resnica kar trdi kapitalizem, ki pravi, da se nobeno podjetje ne bo vzdržalo, če ga ne upravljajo lastniki temveč uradniki.

Kapitalisti pravijo, da lastnik že iz osebnega dobičkarstva gleda, da podjet-

je uspeva, dočim pravijo, da uradnik-upravitelj dela le toliko kolikor mora. Zato pravijo, da socializirana tovarna ne bo mogla uspevati, ker delavci in uradniki ne bodo imeli strahu pred priganjači.

Take trditve ima zadružništvo nalogo da jih ovrže, in pokaže da je prav lahko dobro gospodariti tudi tam, kjer ni »pravih« (kapitalističnih) nagonov.

To je prva naloga, ki jo imajo delavske gospodarske zadruge, in ta je tudi najvažnejša.

Konsumi so pa ravno tako organizacija kot so strokovne ali kake druge. In če hočemo, da bo ta organizacija dobro poslovala in s tem poslovanjem ovrгла kapitalističen ugovor moramo pa skrbeti da bomo tudi pri njej izvedli vse ono kar smo priporočali in deloma tudi že izvedli v strokovnih organizacijah.

oblik, mišljenja in dela, nove, verske sinteze individualnosti in splošnosti, brez mejne ljubezni in brezmejne svobode.

Ne obračamo se na evropsko buržoazijo, ampak samo na tiste osamljene duhove univerzalne kulture, na tiste, ki pravijo, kakor Nietzsche: država je najobratnejša vseh odvratnih pošasti. — Ti duhovi, ti prvi anarhisti kakor Bakunin, Tolstoj, Stirner in Nietzsche so vrhovi gora, ki jih že obsevajo prvi žarki vzhajajočega dne. Globoko spodaj leži še temna noč in tam žive nevedni; velike množice delavcev, velika armada države bodočnosti. Mislimo, da doseže grmeči glas ruske revolucije enkrat tudi nje in da zbude trombe sodnega dne tudi mrtvece velikega evropskega pokopališča.

Dan se bliža, in vsi, ki počivajo v grobovih, že čujejo zvonove osvobojenja in vsi mrtveci vstajajo.

Predvsem je temelj dobri organizaciji dobro članstvo, ki pozna **naloge** te organizacije ki voli dobre **odbore** in, ki neprestano bdi nad delom teh odborov. Brez sodelovanja članstva in njegove kontrole tudi najboljši odbor in najboljši uslužbenec ne more napraviti ničesar koristnega.

Če pa hočemo, da bodo člani sodelovali je pa treba, da jim razložimo vse težave in vse ukrepe, da jih sklicujemo na sestanke, da jih informiramo **potom** časopisja itd.

Res je, da bodo začetkoma težave, kaiti človeku, ki ne pozna vsega ustroja take zadruge in vseh težav s katerimi se ima ta boriti je težko dopovedati **zakaj** smo storili ta ali oni korak.

Ali če se te težave zavedamo, se moramo pa zavedati tudi tega da če delavec ne bo nikoli pričel samostojno sodločevati, pa teh težav nikoli poznal ne bo. Dokler pa celega delovanja ne bo razumel, pa tudi zaupal ne bo. **Brez njegovega znanja pa ne bomo zgradili nobene organizacije ki bi imela tudi kaj moči.**

Ne maramo pa s tem reči, da vodstvo konsumov tega ne vrši, hočemo le podčrtati važnost vzgoje, deloma pa slišimo nekatere kritike ki smatramo da jih mora vodstvo konsumov zvedeti in pojasniti dejanski položaj da jim odbije ost.

Večkrat slišimo kritiko, zakaj ima konsum izposojen denar od banke. Po pravici povedano se člani boje, da bi banke ne izrabile svoj vpliv zlasti se člani boje, da bi se na podlagi tega vpliva zopet ne ugnezdil g. Anton Kristan nazaj v konsume.

Slišali smo predlog naj se konsumno društvo potruži zbrati sredstev potom lastne hranilnice, da si ne bo treba izposojati denar od kapitalističnih zavedov. Društvo plačuje za svoj dolg banki menda 16 odstotne obresti, dočim plačuje svoje hranilne vloge le po 6%.

Dotični, ki to stanje kritizirajo pravijo naj bi društvo dvignilo te obresti vsaj na 10% pa bi se vloge takoj znatno dvignile.

S tem bi se konsum osamosvojil, in po vrh bi imel pa še dobiček celih 6%, ki jih izplačuje bankam, več kot bi jih plačal svojim hranilcem. Tudi hranilci bi pri tem dobro odrezali kajti marsikdo ima sedaj shranjen denar v meščanskih hranilnicah kjer dobi po 4 ali 5% bi potem imel dvojne obresti in bi dal gotovo svoj denar tja kjer bo boljše obrestovan.

Če je vse tako kakor ti posamezniki trdijo, če so ti podatki resnični, potem se nam zdi ta predlog pameten in upoštevania vreden. Zato prosimo merodajne odbore pri konsumu, da ga pretresejo in izvedejo, če je dober, če je pa slab in, če podatki niso točni pa prosimo naj nam pojasnijo kako je s to stvarjo.

Naše strokovne organizacije se zavedajo velike važnosti konsumov, povrh so pa skoro vsi naši člani tudi ob enem člani konsumov, zato mislimo da imamo pravico zanimati se za ta važna vprašanja.

Pred vsem pa prosimo, da naj nihče ne misli da bo to javno vprašanje kaj škodovalo. Nasprotno če bomo dobili javnih podatkov, če bomo zvedeli za težave ki jih konsum ima smo pri najboljši volji pomagati z vsemi sredstvi da kritike ki bi ne bile utemeljene izginejo.

Ta kritika se nam pa zdi utemeljena zato smo jo priobčili. Seveda bomo tudi

lika anarhistična erupcija bodočnosti ne bo odigrala le v kakem posebnem nrodu, temveč da bo obsegala ves svet.

Če boste, Evropejci, to spoznali, se boste vrgli na nas, da pogasite požar. Čuvajte se! Požara ne boste pogasili, pač pa se bo ogenj prijel vas samih.

Dosedaj anarhizem samo zanikuje; afirmacija so le nekateri nauki, ki pa si večkrat nasprotujejo in ga ločijo od socializma. Zadnji je tudi v svojih najekstremnejših oblikah državo ohranjuje in zahteva, da se individualnost popolnoma podvrže splošnosti ter predpisuje nujne ekonomske zakone. Kje pa naj iščemo ono zadnjo svobodo, ki bi premagala vsakršne nujnosti zunanjega življenja in vsakršno silo?

Niti znanost, niti filozofija ne moreta razrešiti tega, pač pa more to vera, zakaj končni ideal države bodočnosti more **obstojati le v ustvarjenju novih verskih**

priljubljeni priobčiti tudi nasprotno dokaze, če ti niso dobri.

Če ima pa kdo izmed našega članstva še kaj drugega na srcu naj nam tudi to sporoči, kajti nič ni bolj potrebno kakor debata, ki naj razčisti kar je nejasnega med nami.

Poročilo o mednarodnem rudarskem kongresu.

(Nadaljevanje).

Delavni čas.

Že v preteklosti so se mednarodni rudarski kongresi bavili s vprašanjem, kako urediti delavni čas rudarjev. Danes je 8urni delavnik že v mnogih državah zakonito priznan v drugih zopet samo potom kolektivnih pogodb. So države, kjer si je delavstvo priborilo že 7 urni delavnik so pa tudi države, kjer delajo rudarji 10 ur, kakor na primer Švicija in Amerika. Ker se pa podjetniki v najnovejšem času trudijo delavni čas zopet podaljšati, je naloga rudarskih organizacij vseh držav, da se z vsemi sredstvi, postavijo v bran tej kapitalistični nakani.

Mednarodni rudarski kongres izjavlja, ker skušajo podjetniki podaljšati delavni čas zahteva kongres, da se to prepreči, ter, da se mora z vso energijo delati na to, da se doseže 7urni delavnik. Nadalje se mora delavni čas urediti, da se bo pri vročini 28 grad Celzija dela le 6 ur in pri vročini 32 gradov pa samo 5 ur na dan. Pri vedno večjem razvoju moderne tehnike, je stremeti v interesu zdravja rudarjev še za nadaljno skrajšanje delavnega časa.

Prepoved dela mladoletnim in ženskam v rudokopih.

Kongres z žalostjo konstatira, da se še v mnogih rudokopih zaposlujejo mladoletni in ženske. Kapitalizem v svoji brezmejni nesramnosti ubija takorekoče mlado življenje delavca, na drugi strani pa žanje velike dobičke, ker mladoletnega delavca rabi kot konkurenco starejšemu, ker ga ne odškodujejo za njegovo delo tako, kot mora starejšega delavca. Mednarodni rudarski kongres zahteva, da v rudarski stroki v državah, kjer se to še dogaja, da delajo dečki pod 16 let v rovin in ženske, da se to zakonitim potom prepove.

Brezposelnost in brezposelno zavarovanje.

Ugotavljamo, da je sedaj na celim svetu približno 10 milijonov brezposelnih. Krivdo te svetovne krize je razumeti, vsled nepravilno razdeljene svetovne produkcije od strani kapitalizma.

Delavstvo te krize ni zakrivilo in vendar mora ono prenašati vse njene posledice.

Vsled tega zahteva, da se rudarske organizacije vseh držav, z vso energijo bojujejo za to, da se delavstvu zakonito prizna brezposelno zavarovanje, ker je to tudi v interesu posameznih držav, ker takrat ne bodo podjetniki izrabljali samo dobre konjunkturo, ampak se bodo morali tudi s slabo zadovoljiti.

Starostno zavarovanje.

Ena najvažnejših nalog mednarodnega rudarskega kongresa je, delati na to, da se rudarju, če postane za delo nesposoben, ali za delo nezmožen, da se mu zagotovi obstoj za nadaljno življenje, potom zadostne pokojnine. Ravno tako se mora skrbeti za to, da se nezgodno, invalidno in pokojninsko vprašanje spravi iz sedanjih bratovskih skladnic v rudarski zakon, kateri bo v zvezi in veljaven za vse dežele, kjer se nahaja rudarska stroka.

Mednarodni rudarski kongres zahteva, da so vse niemu priklopljene rudarske organizacije, pripravljene in da delajo z vso močjo na to, da se položaj upokojencev, udov in sirot zboljša. One morajo stremeti za tem, da se rudarjeve poklicne bolezni pritegnejo pod nezgodni zakon. One morajo skrbeti, da se izdala v vsaki državi zavarovalni zakon za rudarje. Rudarju nevarno težko in njegovemu zdravju škodljivo delo zahteva, da se niemu da pokojnina, ki mora zadostovati njegovi potrebi, katera se mu pa ne prizna samo, če postane dela nezmožen ampak tudi če je izpolnil 50 let, ter je delal 25 let, kot rudar. Nadalje je gledati na to, da se bolniško zavarovanje v vseh državah tako uredi, da bodo bolniki v resnici brez vseh skrbi zrlj svojemu zdravju nasproti.

Delavska kontrola.

Novi časi zahtevajo nove metode. Dosedaj je imel rudar samo eno pravico v rudokopu, to je delati. A kako je bilo od tega odvisno njegovo življenje, zato se nihče ni zmenil. Danes pa stojimo na stališču, da se mora tudi v tem oziru mnogo ukreniti, predno pridemo k popolni socializaciji rudnikov. Uvesti se morajo v vseh drža-

vah obratni sveti, ki bodo imeli kontrolo nad rudniki, ki bodo sodelovali pri vseh varnostnih, mezdnihi in spornih vprašanjih med podjetjem in delavstvom. Zakonito že obstojajo obratni sveti v Nemčiji, Franciji, Čehoslovaški in Nemški Avstriji.

Mednarodni rudarski kongres polaga kot dolžnost vsem svojim sekcijam, da se zavzamejo, da se povsod v vseh državah, kjer je rudarska stroka uveljavljene obratnih svetov, kateri morajo biti pod kontrolo delavskih organizacij. Da se delavske težnje, čimprej rešijo v korist istega. (Nadaljevanje sledi).

Strokovno gibanje.

KOVINARSKA STROKA.

Ljubljana. Stavka livarjev, strugarjev in modelnih mizarjev Strojnih tovarn in livarn traja že od 5. t. m. Dne 13. t. m. se je vršila prva razprava na kateri pa ni prišlo do sporazuma, ker vodstvo tovarne nima volje ugoditi upravičenim zahtevam delavstva. To pa radi tega, ker mislijo gospodje stavko zlomiti z inozemskimi delavci. Ta nakana se jim ne bo posrečila, ker smo z naše strani za to že poskrbeli. Gospod ravnatelj računa zlasti na češke delavce, da mu bodo prišli delati za plače, s katerimi še domači delavci ne morejo izhajati. En mesec pred stavko, so Strojne tovarne in livarne sprejele v službo 30 čeških kovinarjev od katerih je bilo ob začetku stavke še 6 zaposlenih. To pa radi tega, ker s plačami, ki jih ta tovarna nudi ne morejo izhajati. Na našo tozadevno intervencijo je g. ravnatelj Boncelj izjavil, da ako si hoče 5 čeških delavcev obdržati, mora 50 čeških delavcev najeti. Iz tega je razvidno, koliko je tem »narodnim« gospodom, ki vedno opevajo naše češke brate, na tem, da vržejo 50 čeških delavcev v pomanjkanje in bedo. Upamo, da bodo iz tega delavci razvideli, da je nacionalizem le fraza ne pa iskrenost in bratstvo in da kapitalizem nima usmiljenja. Stavkujoči stoje trdno za svojimi zahtevami in so pripravljeni voditi boj do skrajnosti. **Opozorjamo vse kovinarje, da ne iščejo dela v Ljubljani, dokler ne javimo, da je stavka končana.**

Kamnik. Tovarna »Titan« je v soboto dne 21. t. m. odpustila 25 delavcev in 45 poslala na dopust in sicer radi pomanjkanja dela. Večina teh delavcev je iz kamniške okolice in podjetnik ve, da ti delavci ne bodo dobili dela drugje. Kaj se pravi delavce poslati na dopust brez vsake odškodnine? To se pravi izkoriščati delavce do skrajnosti. Če bi bili delavci složni in solidarni bi rekli, »vsi ali pa nobeden«. V takem slučaju bi se gotovo podjetnik premislil, delavce odpustiti in pošiljati na dopust. Upamo pa, da bo tudi delavstvo v Kamniku enkrat prišlo na to, da je le v slogi moč.

Stavka rudarjev v Štorah končana. Dne 9. oktobra se je vršila mezdna razprava za rudarje pri podjetju »Rudnik in plavž v Štorah«. Dosežen je bil sledeči sporazum: Delavstvo je razdeljeno v tri kategorije: kopače, učne kopače in vozače. Plače so jim zvišane povprečno od 25—35 K dnevno, tako da dobe, kopači sedaj 140—155 K, učni kopači 130 K, vozači 110 K dnevno. Nabavni prispevek znaša za vsakega delavca 500 K četrtletno. Delavstvo, dobi deputatni premog no znižani cení za 30 K 100 kg, za katerega je prej plačevalo po 84 K 100 kg, in sicer dobe oženjeni 300 kg, samci pa 100 kg mesečno. Odpuščene predsednika podružnice Unije slov. rud. v Štorah sodr. J. Žibreta, sprejme podjetje nazaj v delo. Nihče ne sme biti odpuščen radi

stavke. Boi je bil hud, trdovratnost podjetnika velika, solidarnost delavstva pa še večja: zato pa je bil uspeh na strani delavstva. Ta stavka, naj bo vzgled tistim, ki še razrednega boja ne poznajo.

Listaica upravištva.

Na zahtevo Osrednjega društva lesnih delavcev smo z današnjo številko ustavili list vsem podružnicam te organizacije.

One podružnice, ki žele list nadalje dobivati naj takoj sporoče, da jim bomo mogli že prihodnio številko odposlati.

Tudi Osrednje društvo oblačilnih delavcev nam je sporočilo, da vsled pre-niskih prispevkov lista ne more plačati. Zato svetuje vsem podružnicam naj si list same naroče in same plačajo.

Vse podružnice omenjenega društva prosimo, da nam takoj sporoče, koliko izvodov lista bodo jemale.

Glasom sklepa Strokovne komisije z dne 25. t. m. bo od 1. novembra dalje veljala posamezna številka »Delavca« 60 par. Vse zaupnike prosimo naj pojasnijo članstvu važnost tiska, vsi naj delajo na tem da pridobimo organizacijam čim več novih članov, kajti čim več nas bo tem lažje bomo nosili breme. Če se pomnoži število članstva bo imel tudi list veliko naročnikov in bo zato cenejši.

Sodrug! pomagajte graditi!

Upravištvo »Delavca«.

Iz organizacij.

Strokovna komisija.

Na izrecno zahtevo nabiralca sodruga Markizet Franca objavljamo, da smo prejeli za kovinarsko stavko 100 Din, nabranih na Boh. Bistrici, ter isto objavili v 20. štef. Delavca z dne 22. julija med raznimi dohodki.

KOVINARSKA STROKA.

Izključitev iz organizacije.

Centralni odbor kovinarjev je na svoji XV. seji dne 26. oktobra t. l. izključil iz organizacije Franca Pauerja in Karola Kožuha, člana naše podružnice v Štorah, radi stavkokazstva.

To v znanje vsem našim podružnicam.

Centralno tajništvo.

Delavske predstave v gledališču.

Strokovna komisija je sprejela poročilo, da bo ljubljansko gledališče priredilo več delavskih predstav po znižanih cenah, najmanj pa vsak mesec po eno.

Ker je prostor omejen naj vsi člani naših organizacij sporoče takoj svojim odborom, če žele obiskati te predstave. Odbori naj pa naznačijo število udeležencev »Strokovni komisiji«, da bo pripravila primerno število prostorov.

ŽIVILSKA STROKA.

Centralna seja.

Osrednjega društva živilskih delavcev se bo vršila dne 30. t. m. ob 6. uri zvečer v prostorih društvene pisarne.

Vabimo vse odbornike, da se seje udeležijo. Posebna vabila ne bomo razpošiljali.

Predsedstvo.

Internacionalni kongres pekovskih pomočnikov.

Köln. Sodr. Alojz Leskošek se je dne 20. t. m. povrnil iz svetovnega kongresa pekovskih pomočnikov v Kölnu. O poteku kongresa bomo poročali v bodoči številki »Delavca«.

Ljubljana. Pivovarna Union v Ljubljani je začela metati delavstvo na cesto. Dne 24. t. m. je odpustila hkrati 21 delavcev, pri tem pa je kršila kolektivno pogodbo iz leta 1919. Izvršeno posredovanje je doseglo dobri uspeh.

Odpustu delavstva je pripisovati samo naivnost nekaterih podreptnikov kapitalizma, ki si žele na ta način pridobiti pri ravnanstvu slavo.

Za danes še zamočimo imena takih ljudi, toda povemo jim že v naprej, naj se nič ne igrata z ognjem, ker se bosta opekla.

Da ne marajo taki in slični upoštevati organizacije, je jasna stvar.

Maribor. Mariborski pekovski pomočniki so prestali v zadnjem času hud boj glede reguliranja zimskega delavnega časa.

Organizacija je zmagala in pritislila starokopitneže v ozadje. Ker je, da je v tem boju tudi nekaj žrtv, toda te žrtve so moralna upora organizaciji za izvedbo principa o reguliranju delavnega časa. Tudi te žrtve pridejo na svoj račun, in sicer tako, da bodo dobile svoje redne delavne pogoje. O tem boju bomo v bodoči številki »Delavca« posvetili več pozornosti.

Dopisi.

Tržič. Zadnjo nedeljo se je vršil pri nas srednje dobro obiskan strokovni shod vseh strok, na katerem je poročal predsednik Strokovne komisije sohr. Svetek o delavskem položaju.

Med drugim je govornik nujno pripočal, naj se tržiško delavstvo čimboli zanima za svoje strokovne organizacije. Zahteval je od članstva več požrtvovalnosti in večje pažnje za dogodke, ki so na dnevnem redu.

Shod se je sicer zelo dostojno vršil in bo imel dobre posledice, le dejstvo da so nekateri delavci tudi med shodom vztrajali v prvi sobi pri svojem alkoholu, je vzbudilo na shodu mučen utis.

Nujno potrebno je poskrbeti, da se vsaj med delavskimi prireditvami ne bo točil alkohol. Ker je »Delavski dom« last konsuma, bo ta želja gotovo izvedljiva.

Opazovalec.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 24. oktobra 1922.

Vesti o prevratu in preobrazbi angleške vlade tudi diplomatskih krogov v Washingtonu ni so pustila mirne. Od rekonstrukcije angleške vlade je pač odvisno, kakšni politični odnošaji nastopijo odslej med obema svetovnima silama. V splošnem je bil dosedanji ministrski predsednik na Angleškem Lloyd George v Ameriki radi svoje politike glede reparacij priljubljen in se njegov padec v Zedinjenih državah v obče obžaluje. Kakor pa položaj niti v Angliji sami ni docela jasen, tako tudi Amerika še ni izrekla svojega mnenja o bodoči politiki med obema državama. Verjetno seveda ni, da bi izmenjava oseb znatno vplivala na preokret na obeh straneh konservativno in imperialistično orientiranih političnih krogov.

V Ameriki nadaljujejo oster boj proti alkoholu. Ljudje so si seveda pomagali na različne načine, na pr. z zdravniškimi recepti. Največ pa se jih je posluževalo ladij, ki so bile usidrane ob ameriški obali, na teh smejo točiti opojne pijače, toda ladje morajo biti oddaljene 3 milje od obrežja. Podjetni domačini in inozemci bi priliki radi še bolj izkoriščali in so zaprosili vlado, naj dovoli, da se njihove ladje z demonom alkoholom zasidrajo bliže obali. Vlada je njihovo prošnjo zavrnila in tako bodo morali ameriški pivci zopet romati cele tri milje od celne, ob viharjem vremenu pa ostati lepo doma.

V Perziji zopet poka in ta pok neprijetno odmeva v Londonu. Med vlado in vojaškimi oblastmi je prišlo do resnega spora. Varnostna služba, že dosedaj neznepeljiva, je popolnoma odpovedala. Zaršče uporniškega gibanja je v Tahanu. Tu so se pred kratkim zbrali vodja

nacionalistov iz Mezopotamije; pri tej priliki je množica priredila burne demonstracije proti Angliji.

Tudi v Mali Aziji so se šanse za Anglijo poslabšale. Radi tega umika Anglija svoje čete iz spornih ozemelj. Francija se prihuljeno smeja, pa ta smeh ni pristen. Kakor so poročali angleški listi, bodo Japonci do jutri izpraznili Vladivostok, ki pride v last republike Daljnega vzhoda.

Na Bližnjem vzhodu je turško-grški spor stopil nekako v ozadje. Turkom je uspelo, da so vrgli Grke popolnoma ob tla. Konferenca zaveznikov v Mudaniji je sklenila, naj se vrši v kratkem takozvana orientalska mirovna konferenca. Kje naj se vrši, še niso določili. Te konference bi se med drugimi silami udeležila tudi Jugoslavija. Sedaj pa so Angleži zato, da se konferenca, ki bi se imela vršiti sredi novembra, odgodi, ker se bodo isti čas vršile volitve na Angleškem. Francozi s tem niso nič kaj zadovoljni, ker se jim znajo njihovi diplomatski uspehi med tem izmuzniti iz rok, vendar pa jim ne bo kazalo drugega, kakor da pristanejo na zahtevo Anglije.

Evropa živi zadnje čase od samih kriz. Komaj je bila skrpučana grška vlada, že je izbruhnila vladna kriza na Češkem. Ko je bila ta poravnana, so sledile krize v Avstriji, Nemčiji in Italiji. Pokalo je na Poljskem, Francoskem in Španskem. Koncem koncev pa se je pojavil razkol med angleškimi konzervativci, ki so v koaliciji z liberalci vladali v Angliji. Posledica krize je bila, da je vsegamočni ministrski predsednik Lloyd George odstopil. Nič rad seveda in je pri svojem odhodu še zagrozil, da se vrne, ko pride čas za to. Res je začel takoj z agitacijo pri svojih somišljenikih, katerih ima še vedno precej, da si mu nasprotniki očitajo položaj njegove politike v vprašanju Bližnjega vzhoda. Novo vlado je sestavil vodja konzervativcev Bonar Law. Ministrstvo zunanjih poslov bo imel znani lord Curzon. Bonar Law je nastopil z blestčim programom, da bo njegova vlada znižala davke, predvsem pridobitniški davek, in da opusti vse intervencije v kontinentalnih zadevah. Parlament je bil razpuščen 25. oktobra, in dne 15. novembra bodo baje volitve v novi parlament.

Diplomatska bitka med Francijo in Anglijo ter razmere v Franciji sami so tudi francoskemu ministrskemu predsedniku Poincaréju omajale stališče. Gospod se je pa kmalu zavedel in si dal izreči od parlamenta zaupnico, na kar je skupščino odgodel. Parlament se sestane ta teden in bo nadaljeval razpravo o državnem proračunu.

V Nemčiji bi imeli izvoliti novega predsednika republike. Monarhisti so se jeli organizirati in so hoteli postaviti kot svojega kandidata na predsedniško mesto razupitega generala Hindenburga. Vlada jim je račune prekrizala. Državni zbor je danes sprejel predlog, da ostane dosedanji predsednik Ebert na svojem mestu še tri leta.

Padec nemške marke ne občuti le nemško gospodarstvo, temveč predvsem konsumenti, in to pri najvažnejši hrani — pri kruhu. Cene so strahovito narastle in se koncem oktobra še zvišajo za 100%.

Program, ki so ga postavili zavezniki v svrhu saniranja nemškega gospodarstva, se je izvršil v toliko, da se je izvedla tretja točka. Reparacijska komisija odpotuje ta teden iz Pariza v Berlin.

Med vseobčimi nemiri in nasilji so priredili fašisti v Neapelu svoj kongres. Nastopilo je več govornikov, med njimi znani Mussolini, ki zahteva, da morajo dobiti fašisti v ministrstvu pet mest. To bi lepo izgledalo!

V italijanskem zunanjem ministrstvu so se vršile burne razprave glede orientalske konference. Italija želi, naj se konferenca skliče čim prej, in sicer v kakem mestu Italije. Protastira tudi proti temu, da bi predsedoval Švicar in za-

hteva, da se h konferenci brezpogojno pripušči Rusijo.

D'Anunzio se je zopet pojavil na političnem obzorju. Ko ga je neka igralka radi njegove predrznosti vrgla z balkona, je nekaj časa sramežljivo molčal. Potem ga je navdahnili sveti duh, da je hotel vstopiti med redovnike; ker so pa ti sveti možje zahtevali od njega, da izpolnjuje redovniške dolžnosti, se je pa lepo zmažal. Na to je šel koketirat s komunisti. Tudi s fašisti je imel nekaj, posetil ga je vodja fašistov Mussolini. Ko je pa vlada nekam srepo pogledala, je pa slovesno oznanil vsemu svetu, posebno pa še Italiji, da ni niti socialist niti antisocialist, niti fašist, niti antifašist, temveč samo Italijan. In vsa Italija se je oddahnila!

Danes se je sestal k jesenskemu zasedanju čehoslovaški parlament. Ministrski predsednik Dr. Švihla je imel govor, v katerem je razvil program, po katerem se bo ravnala njegova politika.

Avstrijski socialisti so dne 17. t. m. imeli zborovanje, na katerem so protestirali proti ženevski konferenciji, v kolikor se tiče mednarodne pomoči Avstriji, predvsem seveda proti obliki te pomožne akcije in pa proti kontroli tante nad avstrijskim gospodarstvom.

Med Čehoslovaško in Madžarsko se vrše poleg gospodarskih pogajanj tudi politična, kar kor je izjavil ministerski predsednik Bethlen. Upati pa je, da Čehoslovaki ne nasedejo madžarskim legitimistom (pristašem razkralja Karla in njegovih potomcev).

Sovjetska Rusija in ukrajinska republika sta sklenili sporazum, po katerem se Ukrajina v najvažnejših državnih poslih združi z Rusijo. — Zunanje posle obeh držav bo opravljal skupni komisarjat v Moskvi. Uvede se tudi enotna vojaška organizacija obeh držav. Takisto bodo skupne finance.

Jesensko zasedanje narodne skupščine je bilo zaključeno kar s prvo sejo, ki se je vršila dne 19. t. m. Drugo redno zasedanje se je pričelo drugi dan, dne 20. t. m. Ker so bili takozvani »državotvorci« proti predsedniku dr. Ribarju, ker se je udeležil kongresa javnih delavcev v Zagrebu, in ker ta tudi med lastnimi pristaji — demokrati ni imel dovolj zaslonbe, je izvajal posledice in odstopil. Za njegovega naslednika je bil izvoljen bivši madžaron dr. Edo Lukenič. Na naslednji seji so bili izvoljeni podpredsedniki in tajniki.

Demokrati se trudijo na vse kriplje, da se to zasedanje parlamenta še srečno dokonča. Ker pa bi se neradi blamirali, naznanjajo že v naprej, da se potem, ko bo sprejet uradniški in invalidski zakon, narodna skupščina razpusti. To bo trajalo seveda še precej časa in celo največji optimisti računajo, da se bodo volitve v novi parlament vršile spomladi leta 1923.

Pred desetimi leti 23. oktobra so Srbi porazili turško vojsko. Tega dne so se vršile velike svečanosti po vsej državi. Ta dan so bili vsi narodni poslanci odlikovani, (menda zato, ker vlačjeje dnevnice) tudi uradniki dobe odlikovanje, plač jim zato nebo treba zvišati. Vlada že ve, kako se delat!

Slovenija se razburja najprej radi delitve v dve oblasti, potem pa radi občinskih volitev v Ljubljani. Čudne kombinacije raznih strank marsikomu niso po volji. V kolikor je sedaj znana bodo nastopili narodni socialisti in stari demokratje skupno, klerikalci, zarjani in komunisti skupno. Samostojno bodo nastopili socialisti in menda tudi liberalci mladini.

Te volitve so za Ljubljano precejšnje važnosti zato vlada zanje veliko zanimanje. Cesar Janez je zadnje čase popolnoma utihnil.

V imenu Strok, komisije (P. odb. GDSJ.),
Izdajatelj: France Svetek.
Odgovorni urednik:
Ivo Meznarič.